

Nieuwe Kerk, 27 november 2011, eerste advent

voorganger: ds G.J.A. Veening

Lezingen zijn: Rechters 5 en Marcus 13:24-37

Preek:

Gemeente van onze Heer Jesus Christus.

Onze tijd kent veel gebeurtenissen. Elke dag weer is het nieuws afgeladen vol met allerlei zaken die belangrijk zouden kunnen zijn. Elke dag weer zien we beelden van strijdende mensen, protesterende mensen, protesten die worden neergeslagen en elke dag weer horen we verhalen over bezuinigingen, omvallende economieën en wat al niet meer. Onze tijd is dus geen eenvoudige tijd, met al dat nieuws. En temidden van al dat nieuws en ook veel persoonlijk nieuws klinken de lezingen van vandaag. Vooral de eerste lezing is een heel bijzondere. Ik weet niet wat u hebt gedacht bij het horen ervan, het zou interessant zijn om dat eens aan elkaar te vertellen. Maar ik denk niet dat de lezing u bekend in de oren klonk, mij was deze lezing nauwelijks bekend. En het is ook een moeilijke, zelfs het hebreuws is heel moeilijk. Toen ik hebreuws moest en mocht leren en ik een aantal hoofdstukken van de bijbel zelf mocht vertalen vanuit het hebreuws, mocht ik dit hoofdstuk overslaan. Een onbekende en moeilijke lezing dus, vandaag is het niet echt heel eenvoudig.

Het is een soort strijdlid, de overwinning is behaald en de overwinning wordt bezongen. God wordt daarbij geloofd en geprezen. Geloofd en geprezen in een dichterlijke taal, waarbij allerlei beelden genoemd worden en naar voren komen. De aarde beefde toen God voortschreed vanuit Seir, om maar een beeld te noemen. Een strijdlid dat de daden beschrijft van een vrouw, de daden van Jaël. In het hoofdstuk hiervoor wordt dat verhaal verteld, niet dichterlijk maar veel meer prozaïsch. Jaël heeft een vijandelijke hoofdmans, Sisera, bij haar in de tent laten komen, hem melk gegeven, hij viel in slaap en zij neemt dan een tentpin en slaat die door zijn hoofd. Geen leuk verhaal, in de kindernevendienst wordt dit verhaal ook verteld, waarschijnlijk slaan ze dit detail van die tentpin over. Geen leuk verhaal dus en niet eenvoudig. Vooral niet eenvoudig omdat de beschrijving in het hoofdstuk hiervoor net iets anders is dan in dit lied. In het verhaal vertelt men dat Jaël Sisera melk geeft en dat hij in slaap valt, in het lied gaat het anders. Sisera vroeg om water en zij gaf hem melk te drinken, room bracht ze hem te drinken in een rijk versierde schaal. Room, je mag ook lezen "verse boter". Ik las in een commentaar op deze tekst dat je dit wellicht erotisch kunt duiden. Dan zou ze hem hebben uitgenodigd tot sexueel contact en dan hebben toegeslagen. Jaël zou dan letterlijk een femme-fatale geweest zijn. Zo zou je het kunnen duiden en het is een feit dat verderop in het lied gezegd wordt dat Sisera neervalt (en dus niet sliep) tussen haar voeten. Tussen haar voeten wordt zelfs twee keer genoemd en nog verderop gaat het in het lied over oorlogsbuit die verdeeld wordt. Sisera zou daarmee bezig zijn, zo zegt men zijn moeder, die klagend op hem wacht. Sisera zou de oorlogsbuit verdelen, daarmee wordt ze zogenaamd getroost en op een valse manier getroost. Sisera zou de oorlogsbuit verdelen en daar horen ook vrouwen bij. Elke man één meisje of misschien wel twee. Sisera zou kleurige stoffen krijgen waarmee hij zijn schatjes tooit. Hij tooit er zijn schatjes mee, zijn buithalzen. De halzen die horen bij de buit, de halzen van de mensen, in dit geval de vrouwen die horen bij de buit. De overwinnaar krijgt de buit, dat is van alle tijden. De overwinnaar in de oorlog krijgt de buit en helaas hoort daar vaak onrecht bij. In de geschiedenis is het vaak voorgekomen dat de overwinnaars de vrouwen van de overwonnenen namen en verkrachtten. Sexualiteit wordt dan een middel om de baas te zijn, om sterker te zijn dan de ander. Sterker dan de vrouw of sterker dan de man. Sexualiteit wordt op die manier pervers, want mannen kunnen dan gaan denken dat de vrouw, hun vrouw, hun veroverde vrouw hun slavin is. Pervers, totaal anders dan het is bedoeld. Sexualiteit zonder respect, zonder wederkerigheid, zonder gelijkwaardigheid is een vorm van onrecht. Een oorlog brengt vaak het slechtste boven in mensen en deze vorm van geweld is er één van. De baas spelen, overheersen in dat wat juist intiem mag zijn. Als Jaël inderdaad

Sisera heeft uitgenodigd tot sexueel contact en hem zo heeft gedood, dan gebruikt ze als vrouw juist dat wat mannelijke overwinnaars vaak gebruiken. Dan geeft ze hem een koekje van eigen deeg, dan is ze een sterke vrouw. En dan heeft haar daad ook een element van bevrijding in zich, zoals dit strijdlied ook een lied van bevrijding is. Het land heeft hierna veertig jaar rust. Bevrijding van overheersing, een lied waard. En toch zijn hiermee niet alle vragen beantwoord, in ieder geval niet mijn vragen aan deze tekst. Had Jaël ook anders kunnen handelen, anders kunnen doen? Misschien wel niet, misschien was dit inderdaad de enige manier, ik wil niet uitsluiten dat een mens soms niets anders rest dan terug te slaan, er zijn situaties denkbaar dat het echt is "jij of ik". Maar dat is nooit zonder pijn, ook niet zonder pijn van degene die overleeft. Jaël zingt dit lied ook niet zelf. Anderen zingen het, ook vanwege hun vreugde om de bevrijding, de bevrijding van overheersing, een vreugde die van alles overstemt en wellicht ook tijdelijk allerlei vragen. En voor wat Sisera betreft: de mens die neemt en niets geeft, de mens die met geweld en met onrecht neemt, die totaal geen eerbied toont voor het leven en de medemens, die mens krijgt het ook eens terug. Een mens oogst vaak wat hij zaait. Maar hiermee is dit verhaal, is dit lied nog niet eenvoudig. Zoals onze tijd niet eenvoudig is en ons leven niet eenvoudig is. Waakzaam moet je zijn, zoals Jesus het zegt, waakzaam in je tijd, want je weet niet wanneer de mensenzoon zal komen. Je weet niet wanneer de man die op reis ging en zijn huis in beheer liet aan zijn dienaren weer terug zal komen. Wees waakzaam. Let op dus, let op de tijd, let op wat er zich aandient, let op wat je doet. Let op, ook als er van alles gebeurt, als de tijd vol is van gebeurtenissen. Want dan komt het er op aan, dan ook. In onze tijd, waarin van alles gebeurt, komt het er ook op aan. Welke keuzes maken we? Zijn onze keuzes verbonden met respect en eerbied, of gebruiken we het recht van de sterkste? Macht is een mooi iets, maar macht kan ook tot machtsmisbruik leiden. Wie niet waakzaam is, zal wellicht door machtsmisbruik, door oorlogstaal, in slaap gesust worden om op een vreselijke manier wakker te worden. De heer van het huis, wanneer komt die terug? Wanneer zal een mens iets van God ervaren?

Vandaag is het de eerste advent, eerste zondag van de tijd tot aan de kerst. Advent is tijd van wachten en verwachten. De mensenzoon die komt is verwant met de heer van het huis en is verbonden met dat kind dat lang geleden geboren werd. De mensenzoon die komt brengt het recht terecht, verwijdert het onrecht en de onrechtvaardigheid. De mensenzoon die komt staat ver weg van misbruik in welke vorm dan ook. De mensenzoon die komt, komt naar ons toe en doet een appèl op ons, daagt ons uit tot het doen van recht, roept ons tot de vrijheid, geeft ons het leven, het leven zoals het is bedoeld. Dan wordt de tentpin gebruikt zoals die is bedoeld, ter bevordering van onderdak voor de mens die onderweg is, onderweg op de weg van zijn leven. Dan is de tentpin een deel van "dak boven het hoofd", beschutting en dus geen moordwapen. Dan hoeft geen hand meer enig wapen te pakken, zelfs niet voor bescherming. Dan wordt voedsel gedeeld en gegeven zonder enige bijbedoeling. Als de mensenzoon komt, is er de hemel op aarde. En soms is daar iets van te zien, al is het maar bij stukken en beetjes. Wachten en verwachten, ook in tijden waarin heel veel gebeurt. Ook in tijden waarin het nieuws afgeladen vol is. Want God de Heer is met ons verwant, in elke tijd.

Amen.